

1. Przygotowanie projektu i uchwalenie przez Parlament nowej ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Aktualnie funkcjonujący system wspierania osób niepełnosprawnych, silnie zakorzeniony w świadomości pracodawców zatrudniających te osoby jak i samych osób niepełnosprawnych, funkcjonujący od ponad 20 lat, niewątpliwie wymaga analizy i zapewne zmian. Wydaje się jednak, że nie mogą być one radykalne, pochopne oraz nie poprzedzone dogłębnym a także wszechstronnym rozważeniem ich wpływu na rynek pracy osób niepełnosprawnych. Drastyczne zmiany w tym zakresie nie są więc wskazane. Niezbędne jest jednak w tym zakresie podjęcie szeroko zakrojonych rozmów z wszystkimi interesariuszami, dla których dobro osób niepełnosprawnych jest wartością nadrzędną.

2. Reforma orzecznictwa o niepełnosprawności, likwidacja kilku systemów orzekania o niepełnosprawności na rzecz jednego i spójnego systemu.

Niezbędne jest stworzenie wspólnego systemu orzekania o niepełnosprawności adresowanego do wszystkich zainteresowanych, czyli osób od chwili urodzenia do późnej starości. Ujednolicenia systemów wymaga skoordynowanie systemu orzekania o niepełnosprawności realizowanego przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności z pozostałymi systemami realizowanymi poprzez działalność organów orzecznich ZUS, KRUS, MON, MSW oraz MEN.

3. Utrzymanie systemu dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, jako głównego instrumentu wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Niewątpliwie dofinansowanie do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych jest najbardziej popularnym instrumentem wspierania zatrudnienia tych osób. Być może należałoby w tym zakresie rozważyć zatrudnienie których pracowników niepełnosprawnych powinno docelowo być wspierane w tej formie (uwzględniając ich stopień i rodzaj niepełnosprawności). Do weryfikacji pozostaje także okres wsparcia, które dziś ma charakter Przy czym należy pamiętać, że przedsiębiorcy zatrudniający osoby niepełnosprawne, w kalkulują pomoc na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, w koszty swojej działalności. Stąd jakiegokolwiek zmiany w tej sferze nie są wskazane.

4. Waloryzacja wysokości dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych w zależności od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Kwestia ta wymaga analizy, jednakże dokonując jej należy mieć na uwadze ograniczone możliwości finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

5. Utrzymanie (lub odebranie) osobowości prawnej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych od lat funkcjonuje w formie funduszu celowego posiadającego osobowość prawną. Rozwiązanie to sprawdza się w praktyce.

W 2009 r. (ustawą o finansach publicznych) podjęto próbę pozbawienia PFRON osobowości prawnej, jednakże przed wejściem w życie tych zmian, w 2014 r. uchwaloną ustawę, która ostatecznie utrzymała osobowość prawną PFRON. W związku z powyższym dyskusja na temat jest aktualnie nieuzasadniona i co najmniej przedwczesna.

6. Reforma zasad naliczania i opłacania wpłat obowiązkowych na PFRON z tytułu niezatrudniania 6% osób niepełnosprawnych, tak, aby objęły one szerszy krąg pracodawców (np. firmy zatrudniające pracowników na umowy cywilna – prawne).

Dyskusja na ten temat jest trudna ponieważ z jednej strony należy zadbać o jak najwyższe dochody PFRON, z drugiej jednak należy mieć na uwadze, że wprowadzenie dodatkowych obciążeń publicznoprawnych wobec pracodawców może mieć negatywny wpływ na gospodarkę kraju.

7. Reformę chronionego rynku pracy, polegającą na nowym zdefiniowaniu roli i zadań zakładów pracy chronionej.

Niewątpliwie rolę i zadania zakładów pracy chronionej należy poddać ponownej analizie. Celem chronionego rynku pracy powinno być zatrudnianie osób niepełnosprawnych, którym najtrudniej znaleźć i utrzymać zatrudnienie, w warunkach pracy i rehabilitacji przystosowanej do potrzeb tych osób. Zatrudnienie chronione powinno dotyczyć osób, które nawet przy dużym wsparciu i pomocy nie będą mogły pracować na otwartym rynku pracy. Wysoka koncentracja w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych o takich cechach powinna w przyszłości charakteryzować pracodawcę zapewniającego pracę chronioną. Zmodernizowanie chronionego rynku pracy poprzez zmianę funkcji oraz wzmocnienie jego społecznej misji, a także przyjęcie instrumentów stymulujących podejmowanie pracy przez osoby niepełnosprawne na otwartym rynku pracy.

8. Uproszczenie (odbiurokratyzowanie) procedur uzyskiwania pomocy publicznej na zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Uzyskiwane wsparcie na zatrudnienie osób niepełnosprawnych dla większości pracodawców stanowi pomoc publiczną regulowaną przepisami prawa Unii Europejskiej. W związku z tym ustawodawstwo krajowe musi uwzględniać reżim wynikający z prawa europejskiego, również te dotyczące sformalizowanych procedur udzielania pomocy publicznej. Zbytnie uproszczenie procedur, pomijające warunki określone w przepisach dotyczących pomocy publicznej, narażałoby przedsiębiorców na konieczność zwrotu otrzymanej pomocy.

9. Zwiększenie zaangażowania środków budżetu Państwa w budżet PFRON (z przeznaczeniem ich na rehabilitację zawodową i leczniczą osób niepełnosprawnych).

Rehabilitacja lecznicza pozostaje poza zakresem regulacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przynależąc do systemu opieki zdrowotnej finansowanego ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. W związku z tym niemożliwe jest finansowanie rehabilitacji leczniczej ze środków PFRON.

Odnosząc się natomiast do kwestii rehabilitacji zawodowej, należy wskazać, że PFRON corocznie z budżetu państwa otrzymuje dotację celową w wysokości około 750 mln zł, którą w większości przeznaczana na dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (z tego około 29 mln zł przeznaczonych jest na rekompensowanie gminom utraconych dochodów z tytułu zwolnień podatkowych z których korzystają zakłady pracy chronionej). Mając na uwadze trudną sytuację finansową budżetu państwa, coroczne otrzymywanie przez PFRON dotacji w niezmienionej wysokości należy uznać za wyjątkowe. Ewentualne zwiększanie kwoty dotacji dla PFRON uzależnione jest od stanu finansów państwa.